

อเหตุกจิต ๓ ประการ

๑. ปัญจกรรมวัชนจิต คือ กิริยาจิตที่แห่งอยู่ตามอายุตนะหรือทวารทั้ง ๕ มีดังนี้

ตา ไปกระทบกับรูป ก็เกิด จักษุวิญญาณ คือ การเห็น จะห้ามไม่ให้ตาเห็นรูปไม่ได้

หุ ไปกระบทเสียง เกิด โสตวิญญาณ คือ การได้ยิน จะห้ามไม่ให้หูได้ยินเสียงไม่ได้

จนถูก ไปกระแทกกับกลิ่น เกิด หวานวิญญาณ คือ การได้กลิ่น จะห้ามไม่ให้จนกรับกลิ่น ไม่ได้

ลีน ไปรษณีย์ กับ รศ. เกิด ชิ瓦 หาวิญญาณ คือ การ ได้รีส จะ ห้าม ไม่ให้ลีนรับรู้รีส ไม่ได้

กาย ไปกระแทกกับ โพกน้ำพะ เกิด กายวิญญาณ คือ กายสัมผัส จะห้าม ไม่ให้กายรับสัมผัส ไม่ได้

วิญญาณทั้ง ๕ อย่างนี้ เป็นกิริยาแห่งอยู่ในกายตามทวาร ทำหน้าที่รับรู้สิ่งต่างๆ ที่มากระทบ เป็นภาวะแห่งธรรมชาติของมันเป็นอยู่ชั่วนั้น

ก็แต่่ว่า เมื่อจิตอาศัยทวารทั้ง ๒ เพื่อเชื่อมต่อรัฐกิจการณ์ภายนอกที่เข้ามาระบท แล้วส่งไปปั้งสำนักงานจิตกิจลาฯ เพื่อรับรู้ พระเจ้าห้ามมิให้เกิด มีเป็น เช่นนั้น ย่อมกระทำมิได้

การป้องกันทุกข์ที่จะเกิดจากทวารทั้ง ๕ นั้น เราจะต้องสำรวมอินทรีทั้ง ๕ ไม่เพลิดเพลินในอ่ายดันเหล่านั้น หากจำเป็นต้องอาศัยอ่ายดันทั้ง ๕ นั้น ประกอบการงานทางกาย ก็ควรจะกำหนดคิดให้ดีอยู่ในจิต เช่นเมื่อเห็นกีสักแต่่ว่าเห็น ไม่คิดปูรุ่ง ได้ยินกีสักแต่่ว่าໄได้ยิน ไม่คิดปูรุ่ง ดังนี้เป็นต้น

(ไม่คิดปูรุ่งหมายความว่า ไม่ให้จิตเอนเอียงไปในความเห็นดีชั่ว)

๒. มโนทวารชันจิต คือ กิริยาจิตที่แฟงอยู่ทั่วในทวาร มีหน้าที่ผลิตความคิดนึกด่างๆ นานา อยรับเหตุการณ์ภายนอกที่มากระทบ จะดีหรือชั่วที่จะสมอาจไว้ จะห้ามจิตไม่ให้คิดในทุกๆ กรณีย่อมไม่ได้

กีแต่่ว่าเมื่อจิตคิดปูรุ่งไปในเรื่องราวใดๆ ถึงวัตถุ สิ่งของ บุคคลอย่างไร ก็ให้กำหนดครู้ว่าจิตคิดถึงเรื่องเหล่านั้น กีสักแต่่ว่าความคิด ไม่ใช่สักวัตถุคูล เราเข้า ไม่เข้า ก็อ วิจารณ์ความคิดเหล่านั้น

ทำความเห็นให้เป็นปกติ ไม่ยึดถือความเห็นใดๆ ทั้งสิ้น จิตย่อมไม่ให้ตามกระแสอารมณ์เหล่านั้น ไม่เป็นทุกข์

๓. หลีดปูบาน คือ กิริยาที่จิตยึดมั่น โดยปราศจากเจดนาที่จะยึด หมายความว่า ไม่ยักยิ่มมั่นกียึดมั่นของมั่นเอง กิริยาจิตอันนี้มีเฉพาะเหล่าพระอริยเจ้าท่านนั้น ในสามัญชน ไม่มี

สำหรับ อเหตุกจิต ข้อ (๑) และ (๒) มีเท่ากันในพระอริยเจ้าและในสามัญชน นักปฏิบัติธรรมทั้งหลาย เมื่อตั้งใจปฏิบัติ ตนออกจากกองทุกข์ ควรพิจารณาอเหตุกจิตนี้ให้เข้าใจด้วย เพื่อความไม่ผิดพลาดในการบำเพ็ญปฏิบัติธรรม

อเหตุกจิตนี้นักปฏิบัติทั้งหลายควรทำความเข้าใจให้ได้ เพราะถ้าไม่เข้าใจแล้ว เราจะพยายามบังคับสังหารไปหมด ซึ่งเป็นอันตรายต่อการปฏิบัติธรรมมาก เพราะความไม่เข้าใจในอเหตุกจิต ข้อ (๑) และ (๒) นี้เอง

อเหตุกจิต ข้อ (๓) เป็นกิริยาจิตที่ยึดมั่น โดยปราศจากเจดนาที่จะยึด เกิดในจิตของเหล่าพระอริยเจ้าท่านนั้น ในสามัญชน ไม่มี เพราะกิริยาจิตนี้เป็นผลของการเจริญจิต จนอยู่หนึ่งอยู่นานาสั่งหาร ได้แล้ว จิตไม่ต้องคิดข้องในโลกมายา เพราะความรู้เท่าทันเหตุปัจจัยแห่งการปูรุ่งแต่ ได้แล้ว เป็นอิสรระด้วยตัวมั่นเอง

คำสอนในพระพุทธศาสนา ท่านสอนให้ละเอียด ไม่ดี สร้างสิ่งที่ดีแล้วทำจิตใจฟ่องแห้วสำอาดบริสุทธิ์ เพราจะนั้น ในที่สุดบุญราภีไม่เอา ไม่ยึด คือท่านบุญโดยไม่ยึดมั่นถือมั่นในบุญ หลวงพ่อปัญญานันทะ เคยสอนเกี่ยวกับlobyanap-ปัลล่อนบุญ ไว้

หลวงปู่ดูลย์ธรรมธรรมครั้งหนึ่งว่า

“สัจจธรรมทั้งหมดมีอยู่ประจำโลกอยู่แล้ว พระพุทธเจ้าตรัสรู้สัจจธรรมนั้น แล้วก็นำมาสั่งสอนสัตว์โลก เพราะอัธยาศัยของสัตว์ไม่เหมือนกัน หยาบบ้า ประณีตบ้า พระองค์จึงเปลี่ยนคำสอนไว้มากถึง ๔๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ เมื่อมีนักปราชญ์คาดการณ์หากให้สัมบูรณ์ที่สุดเพื่อจะอิभายสัจจธรรมนั้น นำมาตีแผ่เผยแพร่แจ้งแก่ผู้มุ่งสัจจธรรม ด้วยกัน เราย่อมจะต้องอาศัยแนวทางในสัจจธรรมนั้นที่ตนเองได้ไตรตรองเห็นแล้วว่าถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุดนั่นแหล่ ออกไปอีก โดยไม่ได้คำนึงถึงคำพูด หรือไม่ได้ยึดติดในอักษรพัญชนะตัวใดเลยแม้แต่น้อยเดียว”

“คำสอนทั้ง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์นั้น เป็นเพียงอุบາຍให้คุณทั้งหลายหันมาดูจิตนั้นเอง คำสอนของพระพุทธองค์ มีมากมาย ก็พระกิเลสมีมากมาย แต่ทางที่ดับทุกข์ได้มีทางเดียวคือพระนิพพาน การที่เรามีโอกาสปฏิบัติธรรมที่ถูก ทางเช่นนี้มีน้อยนัก หากปล่อยโอกาสให้ผ่านไปเราจะหมดโอกาสพัฒนาทุกข์ได้ทันในชัตินี้ แล้วจะต้องหลงอยู่ใน ความคิดเห็นผิดอีกนานแสนนาน เพื่อจะบรรลุธรรมอันเดียวกันนี้ ดังนั้น เมื่อเราเกิดมาพบรัฐพุทธศาสนาแล้ว รีบ ปฏิบัติให้หลุดพ้นเสีย มิฉะนั้นจะเสียโอกาสอันดีนี้ไป เพราะว่าเมื่อสักขัชธรรมถูกหลีก ความมีดมันย่อมครอบงำปางสัตว์ ให้อยู่ในกองทุกข์สื้นกากานาน”

“การปฏิบัติ ให้มุ่งปฏิบัติเพื่อสำรวม เพื่อความละ เพื่อคุณความสำนึดยินดี เพื่อความดับทุกข์ ไม่ใช่เพื่อเห็น สรรค์วิมาน หรือแม้พระนิพพานก็ไม่ต้องตั้งเป้าหมายเพื่อจะเห็นทั้งนั้น ให้ปฏิบัติไปเรื่อยๆ ไม่ต้องอยากรเห็นอะไร เพราะนิพพานมันเป็นของว่าง ไม่มีตัวมีตน หาที่ตั้งไม่มี หาที่เปรียบไม่ได้ ปฏิบัติไปจึงจะรู้เอง”

“การเริ่มดันปฏิบัติปัสสนาภานาท่านนี้ จะเริ่มดันโดยวิธีไหนก็ได้ เพราะผลมันเป็นอันเดียวกันอยู่แล้ว ที่ท่านสอน แนวปฏิบัติไว้หลายแนวนั้น เพราะจริทของคนไม่เหมือนกัน จึงต้องมีวัตถุ สี แสง และกำลังรับบริกรรม เช่น พุทธ อรหัง เป็นดัน เพื่อหาจุดใดจุดหนึ่ง ให้จิตรวมอยู่ก่อน เมื่อจิตรวม สงบ และกำบริกรรมนั้นก็หลุดหายไปเอง แล้วก็ถึง รอยเดียว กัน รสเดียว กัน คือมีวัตถุเป็นแก่น วิปัญญาเป็นยิ่ง”

“ผู้ปฏิบัติที่แท้จริงนั้น ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงชาติน้ำชาติหลัง หรือรถสวรรค์อะไรก็ได้ ให้ตั้งใจปฏิบัติให้ตรงศีล สามาธิ ปัญญา อย่างแน่แน่ ก็พอ ถ้าสวรรค์มีจริงถึง ๑๖ ชั้นตามคำรา ผู้ปฏิบัติดีแล้ว ก็ย่อมได้เลื่อนฐานะของตนเอง โดยลำดับ หรือถ้าสวรรค์นิพพานไม่มีเลย ผู้ปฏิบัติดีแล้วในขณะนี้ก็ย่อมไม่ไร้ประโยชน์ ย่อมอยู่เป็นสุขเป็นมนุษย์ชั้น เลิศ การฟังจากคนอื่น การค้นคว้าจากตำนานนั้น ไม่อาจแก้ข้อสงสัยได้ ต้องเพิ่รบปฏิบัติทำวิปัสสนาญาณให้แจ้ง ความ สงบสยักหنمดไปเอง โดยสิ้นเชิง”

ท่านกล่าวถึงความสุขในชีวิตว่า

“ขอให้ท่านทั้งหลายจะสำรวมดูความสุขว่า ตรงไหนที่ดูเหมือนว่ามันสุขที่สุดในชีวิต ครั้นสำรวมดูแล้วมันก็แค่นั้น แหลก แต่ที่เราเคยรู้เคยพูดมาแล้วนั้นเอง ทำไม่จึงไม่มากกว่านั้น มากกว่านั้นไม่มี โลกนี้มีอยู่แค่นั้นเอง แล้วก็ช้ำๆ ชาๆ อยู่แค่นั้น เกิดแก่แล้วตายอยู่ร่ำไป มันจึงน่าจะมีความสุขชนิดพิเศษกว่า ประเสริฐกว่านั้น ปลดปลั๊กกว่านั้น พระ อริยเจ้าทั้งหลาย ท่านจึงஸละสุขส่วนน้อยนั้นเสีย เพื่อแสวงหาสุขอันเกิดจากความสงบภายใน สงบจิต สงบกิเลส เป็น ความสุขที่ปลดปลั๊กหาสิ่งใดเปรียบมิได้เลย”